Luonnonvarakeskus

Dnro 126/00 00 02 00/2019

22.1.2019

Asia: U 56/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi (kestävä rahoitus)

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: erikoistutkija Esa-Jussi Viitala

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskuksen lausuntoa Valtioneuvoston kirjelmästä, joka koskee Euroopan komission asetusehdotuksia, joilla pyritään edistämään kestävää sijoittamista. Luonnonvarakeskus keskittyy lausunnossaan oman toimialansa asioihin.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan kestävän rahoituksen edistäminen on erittäin tärkeää. Tähän asti alalta ovat puuttuneet yhteiset käsitteet ja määritelmät, mikä on hämmentänyt sijoittajia ja sitä kautta hidastanut rahoituksen ja investointien ohjautumista kestävää kehitystä edistäviin hankkeisiin. Luomalla kestävälle rahoitukselle yhtenäinen ja toimiva kehikko ja kriteeristö EU:n tasolla voidaan edistää kestävien investointien yleistymistä myös unionin ulkopuolella, erityisesti kehittyvissä maissa. Lisäksi EU:lla on mahdollisuus olla asiassa suunnannäyttäjä muille merkittäville talouksille, kuten Yhdysvalloille, Kiinalle ja Japanille, joilla on keskeinen rooli globaaleilla pääomamarkkinoilla.

Asetusehdotuksen tarkoittaman luokitusjärjestelmän (*taxonomy*) rakentaminen kestävälle rahoitukselle on kunnianhimoinen ja vaikea tavoite. Siihen tulisi kuitenkin pyrkiä. Luokitusjärjestelmän ja sen soveltamiseen liittyvien teknisten määräysten (seulontakriteerien) tulisi olla samaan aikaan sekä tarpeeksi joustavia että tarpeeksi vakaita. Joustavuutta tarvitaan, koska toimialojen olosuhteet saattavat vaihdella jäsenmaissa ja uutta tietoa esimerkiksi ilmaston ja muun ympäristön muutoksista saadaan koko ajan lisää, mutta toisaalta sijoittajat ja investoinnit tarvitsevat riittävän vakaata toimintaympäristöä ja ennakoitavaa sääntelyä. Liian joustavat kriteerit ja valvontamekanismit johtavat kuitenkin siihen, että järjestelmästä ei muodostu riittävän uskottavaa.

Erityisesti metsätalouden osalta olisi tärkeää, että luokitusjärjestelmä ottaisi huomioon luonnonolosuhteiden, omistusrakenteiden, instituutioiden ja olemassa olevien käytäntöjen vaihtelut eri jäsenmaissa. Tällä hetkellä käytössä olevissa ja metsätaloutta koskevissa ”vihreän sijoittamisen” luokitusjärjestelmissä on

tukeuduttu olemassa oleviin kansainvälisiin metsäsertifiointijärjestelmiin, joista yleisimpiä ovat FSC (*Forest Stewardship Council*) ja PEFC (*Programme for the Endorsement of Forest Certification*). Uusia kestävän metsätalouden luokitus- ja verifiointijärjestelmiä ei ole ryhdytty rakentamaan ennen muuta kustannussyistä. Samasta syystä pienten metsätilojen kohdalla on voitu edellyttää sertifioinnin sijaan lähinnä sitä, että toiminnassa noudatetaan metsäsuunnitelmaa.

Yksi vaihtoehto metsätalouden kohdalla olisikin tukeutua EU-sääntelyssä olemassa oleviin metsäsertifiointijärjestelmiin (FSC ja PEFC). Tosin niiden sisällöt, rakenteet ja taustaorganisaatiot eroavat osin merkittävästi toisistaan. Lisäksi samankin sertifiointijärjestelmän kriteeristöjen soveltaminen ei ole, eikä välttämättä voikaan olla, yhtenäistä eri EU-jäsenvaltioissa, koska luonnonolosuhteet, instituutiot ja metsätalouden käytännöt vaihtelevat.

Olemassa olevien metsäsertifiointijärjestelmien heikkoutena tässä yhteydessä voidaan pitää myös sitä, että niitä ei ole alun perin rakennettu ottamaan riittävästi huomioon ilmastonmuutos ja sen hillintä. Muun muassa tämän vuoksi näiden järjestelmien sisältämiä kriteeristöjä jouduttaisiin luultavasti täydentämään delegoiduin säädöksin.

Jos kestävän taloudellisen toiminnan seulontakriteerit tulevat olemaan toimialakohtaisia (NACE), olisi tärkeää, että kestävyyden vaatimustaso muodostuisi yhdenmukaiseksi eri toimialoilla. Tämän tavoitteen toteuttaminen tulee olemaan käytännössä hyvin vaikeaa, koska toimialoja on paljon ja taloudellisen ja kestävän toiminnan sisällöt niissä vaihtelevat merkittävästi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että komission aloite edistää kestävää sijoittamista luomalla ympäristön kannalta kestäville rahoitustuotteille erityinen kehys ja kriteeristö on tärkeä ja kannatettava tavoite. Aloittaminen ilmastoasioista ja vaiheittainen mutta tarpeeksi ripeä laajentaminen muille kestävyyden osa-alueille vaikuttaa järkevältä etenemistavalta. Alusta asti tulisi kuitenkin huolehtia siitä, ettei kokonaisuudesta tule ristiriitaista, koska jotkut ilmaston kannalta hyödylliset toimet ja investoinnit voivat olla haitallisia esimerkiksi ekologisen tai sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta.

Suomen kannalta eräs tärkeimmistä kysymyksistä koskee sitä, miten kestävä metsätalous (”metsien kestävä hoito ja käyttö”) tullaan asetuksessa ja delegoiduissa säädöksissä määrittelemään ja miten tämän käsitteen sisältöä voidaan jatkossa muuttaa ja täsmentää. Toinen iso kysymys liittyy metsien ja erityisesti turvemaiden asemaan hiilinieluina: voidaanko metsien (lisääntyvien) hakkuiden ja turvemaiden käsittelyiden katsoa haittaavan esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumista (artikla 7). Jos tällainen haitta nähdään merkittävänä, jotkut metsätalouden perinteiset investoinnit voivat jäädä kestävän rahoituksen ulkopuolelle.